

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG KORMÁNYA

T/10873. számú

törvényjavaslat

**a szabálysértésekről szóló 1999. évi LXIX. törvény, a büntetőeljárásról
szóló 1998. évi XIX. törvény, valamint a Büntető Törvénykönyvről
szóló 1978. évi IV. törvény módosításáról**

Előadó: dr. Draskovics Tibor
igazságügyi és rendészeti miniszter

Budapest, 2009. október

2009. évi ... törvény**a szabálysértésekről szóló 1999. LXIX. törvény, a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény, valamint a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény módosításáról****1. §**

A szabálysértésekről szóló 1999. évi LXIX. törvény (a továbbiakban: Sztv.) 17. § (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) A pénzbírságot meg nem fizetés esetén, ha adók módjára nem hajtható be, közérdekű munkára vagy elzárásra kell átváltoztatni.”

2. §

Az Sztv. 19. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„19. § (1) A járművezetéstől eltiltás hatálya – kivéve, ha a rendőr a vezetői engedélyt a helyszínen elveszi – a határozat jogerőre emelkedésével kezdődik.

(2) A járművezetéstől eltiltás tartamába be kell számítani azt az időt, amelynek tartamára az eljárás alá vont személy vezetői engedélyét a szabálysértéssel összefüggésben visszavonták.”

3. §

Az Sztv. a 24. §-t követően a következő 24/A. §-sal egészül ki:

„24/A. § A közlekedési szabálysértéssel okozott kár kivételével elzárás és pénzbírság alkalmazása esetén a kiszabható büntetési tétel felső határa a felére csökken, ha az eljárás alá vont személy a sértettnek a szabálysértéssel okozott kárt — a szabálysértési hatóság határozatának, illetve a bíróság első fokú határozatának meghozataláig megtérítette.”

4. §

Az Sztv. 27/A. § (2) bekezdés *a)* pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

[A szabálysértési nyilvántartás részére az (1) bekezdésben meghatározott adatokat jogszabályban meghatározott formában és módon közli:]

„a) a bíróság az előtte indult szabálysértési eljárásokban az (1) bekezdés a)-e) és i) pontok esetén, a szabálysértési hatóság az (1) bekezdés a)-h) pontok esetén,”

5. §

Az Sztv. 38. § (1)-(3) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) Az eljárásra az a szabálysértési hatóság illetékes, amelynek az illetékességi területén a szabálysértést elkövették.

(2) Ha a szabálysértést több szabálysértési hatóság illetékességi területén követték el, vagy az elkövetés helye nem állapítható meg, a szabálysértési hatóságok közül az jár el, amelyik az ügyben korábban intézkedett (megelőzés).

(3) Ha az eljárás gyorsabb és eredményesebb lefolytatása indokolja, a szabálysértési ügyben az eljárás alá vont személy lakóhelye, tartózkodási helye, munkahelye, szolgálati helye, továbbá a cselekmény felderítésének helye szerint illetékes szabálysértési hatóság is eljárhat.”

6. §

Az Sztv. 58. §-a a következő (3) bekezdéssel egészül ki:

„(3) A szabálysértéssel okozott kár értékének megállapításához szakértő nem rendelhető ki. Ha a szakértő kirendelését az eljárás alá vont személy vagy a sértett indítványozza, és a szakértő várható költségét megelőlegezi, a szakértő kirendelése kötelező.”

7. §

Az Sztv. a 70. §-t követően a következő alcímmel és 70/A. §-sal egészül ki:

„A határidők

70/A. § (1) Az egyes eljárási cselekmények teljesítésére nyitva álló időtartamot (határidő) törvény határozza meg, és a törvény alapján a szabálysértési hatóság vagy a bíróság állapítja meg. A határidőt órákban, napokban, hónapokban vagy években kell megállapítani.

(2) Az órákban megállapított határidőbe minden megkezdett óra egész órának számít. A napokban megállapított határidőbe nem számít be az a nap, amelyre a határidő kezdetére okot adó körülmény esik (kezdőnap). A hónapokban vagy években megállapított határidő azon a napon jár le, amely a

számánál fogva megfelel a kezdőnapnak, ha pedig ez a nap a lejárat hónapjában hiányzik, a hónap utolsó napján.

(3) Ha a határidő utolsó napja munkaszüneti nap, a határidő a legközelebbi munkanapon jár le.

(4) A szabálysértési hatósághoz vagy bírósághoz intézett beadványnak és az előttük teljesíthető eljárási cselekményeknek a határideje a hivatali munkaidő végével jár le. Nem számít a határidő elmulasztásának, ha a beadványt a határidő utolsó napján postára adták.

(5) A határnap az eljárási cselekmény elvégzésére meghatározott időpont. A határnapot a szabálysértési hatóság vagy a bíróság állapítja meg.”

8. §

Az Sztv. 81. § (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(2) A szabálysértési hatóság által kiszabott rendbírság ellen halasztó hatályú panasznak, a bíróság által kiszabott rendbírság ellen a határozat kézbesítésétől számított nyolc napon belül benyújtott halasztó hatályú fellebbezésnek van helye.”

9. §

Az Sztv. 83. § (1) bekezdés *b)* pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

[Amennyiben a feljelentés adatai nem adnak elegendő alapot a felelősség megállapítására, illetőleg az eljárás megszüntetésére, a tényállás tisztázása érdekében a szabálysértési hatóság]

„*b)* az 58. § (3) bekezdésére figyelemmel szakvéleményt szerez be, meghallgatja a szakértőt, illetve a szaktanácsadót;”

10. §

Az Sztv. a 83. §-t követően a következő 83/A. §-sal egészül ki:

„83/A. § (1) Ha a tulajdon elleni szabálysértés miatt a feljelentést a rendőrségnél teszik meg, és a késelem az elkövető kilétének megállapítását veszélyezteti, vagy a bizonyítékok eltűnésével járhat, illetve ha az az eredményes felderítés érdekében szükséges, a rendőrségnek a következő intézkedéseket kell megtennie:

a) gondoskodik az elkövető kilétének megállapításáról, az eljárás alá vont személy és a tanúk meghallgatásáról, a tárgyi bizonyítási eszközök beszerzéséről,

b) a helyszínt megszemléli, ruházatot, csomagot és járművet átvizsgál, lefoglalást végez.

(2) A rendőrség az (1) bekezdésben meghatározott halaszthatatlan eljárási cselekményről készített jegyzőkönyvet, a bizonyítékokat, a lefoglalt dolgot haladéktalanul megküldi a hatáskörrel rendelkező szabálysértési hatóságnak az eljárás lefolytatása végett.”

11. §

Az Sztv. 85. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„85. § (1) Ha az eljárás alá vont személy és a sértett a szabálysértési hatóság előtt a kártérítés összegében megállapodik, és azt az eljárás alá vont személy a szabálysértési hatóság határozatának, illetve a bíróság első fokú határozatának meghozataláig megtéríti, a 24/A. § rendelkezéseit megfelelően alkalmazni kell.

(2) Ha az eljárás alá vont személy a szabálysértési hatóság határozatának, illetve a bíróság első fokú határozatának meghozataláig – a közlekedési szabálysértéssel okozott kár kivételével – az okozott kárt nem térítette meg, a szabálysértési határozatban kötelezni kell őt annak megtérítésére. A kár értékét a szabálysértési hatóság vagy a bíróság határozza meg az eljárás adatai alapján.

(3) Az eljárás alá vont személy a sértettel szemben követelést nem érvényesíthet és beszámítási kifogással nem élhet.”

12. §

(1) Az Sztv. 87. § (3) bekezdés c) pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

[Az (1) bekezdésben meghatározott határozatnak tartalmaznia kell:]

„c) az eljárás alá vont személy kötelezését arra nézve, hogy a határozat jogerőre emelkedésétől számított harminc napon belül a pénzbírságot, az egyéb pénzösszeget és a sértett részére az okozott kár összegét fizesse meg, valamint utalást arra, hogy ha ez nem történik meg, az adók módjára történő végrehajtás költsége is az eljárás alá vont személyt terheli;”

(2) Az Sztv. 87. § (4) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(4) A szabálysértési hatóság egyéb határozatainak alaki és tartalmi követelményeire a (3) bekezdés rendelkezései megfelelően irányadóak.”

13. §

Az Sztv. 111. § (1) és (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) A pénzbírságot, egyéb pénzösszeget az elkövetőnek a határozat jogerőre emelkedésétől számított harminc napon belül a pénzösszeg illetékbélyeggel történő lerovásával vagy más, külön jogszabályban meghatározott módon kell megfizetnie. Az okozott kár értékét a sértett részére kell megtéríteni.

(2) Ha a pénzbírság vagy egyéb pénzösszeg, illetőleg az okozott kár értékének megfizetésére kötelezett a határozat jogerőre emelkedésétől számított harminc napon belül nem fizeti meg a tartozást, a szabálysértési hatóság elrendeli a tartozás adók módjára történő behajtását.”

14. §

Az Sztv. 127/A. § (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) A bíróság által kiszabott pénzbírság, a bíróság által megállapított egyéb pénzösszeg, valamint a bíróság által megállapított kár értékének végrehajtásáról a XII. Fejezet végrehajtási szabályai szerint, az elkövető lakóhelye vagy tartózkodási helye, ennek hiányában az elkövetés helye szerint illetékes települési önkormányzat jegyzője gondoskodik.”

15. §

Az Sztv. 135. § (3) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(3) Ha az elkövető a helyszíni bírság kiszabását tudomásul veszi,

a) a kiszabott helyszíni bírság megfizetését – ha annak feltételei adottak – a helyszínen bankkártyával is teljesítheti,

b) ha a helyszíni bírság megfizetésére az *a)* pontban meghatározott módon nem kerül sor, az elkövető részére készpénz-átutalási megbízást kell átadni, és fel kell hívni, hogy a bírságot harminc napon belül fizesse be.”

16. §

Az Sztv. 157. § (5) és (6) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(5) Az (1)-(3) bekezdésben meghatározott szabálysértések esetén – ha a feljelentést a rendőrségnél teszik meg – az eljárás megindítása a rendőrség hatáskörébe tartozik. A rendőrség a 83/A. § (1) bekezdése alapján megtett intézkedést követően az ügyet átteszi a hatáskörrel rendelkező bírósághoz vagy szabálysértési hatósághoz az eljárás lefolytatása céljából.

(6) Az elkövetési érték, kár, illetve okozott vagyoni hátrány összegének megállapítása céljából érték-egybefoglalásnak van helye, ha az eljárás alá vont személy az (1) bekezdés *a)-c)* pontjában meghatározott ugyanolyan cselekményt több alkalommal, legfeljebb egy éven belül követte el, és ezeket együttesen bírálják el. Nincs helye érték-egybefoglalásnak, ha az üzletszerű elkövetés megállapítható, vagy ha az önmagukban szabálysértést megvalósító cselekmények a folytatólágosság egységébe tartoznak.”

17. §

A büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: Be.) 70/B. §-a a következő (10) bekezdéssel egészül ki:

„(10) Az eljárás jogerős befejezését követően az első fokon eljáró bíróság, a nyomozás megszüntetését követően az ügyész, illetve a nyomozó hatóság, az eljárás megszüntetését vagy a vádemelés részbeni mellőzését követően az ügyész a büntetőeljárásban részt vevő személyek kérelmére – a (6)-(8) bekezdésben meghatározottak szerint – legkésőbb a kérelem előterjesztésétől számított nyolc napon belül az eljárás során keletkezett iratról másolatot ad ki.”

18. §

A Be. a 70/C. §-t követően a következő 70/D. §-sal egészül ki:

„70/D. § (1) Az eljárás jogerős befejezését követően, a nyomozás vagy az eljárás megszüntetését, a vádemelés részbeni mellőzését követően az államtitkot, szolgálati titkot tartalmazó irat megismerésére a 70/C. § (1) bekezdése az irányadó.

(2) Az eljárás jogerős befejezését követően az első fokon eljáró bíróság, a nyomozás megszüntetését követően az ügyész, illetve a nyomozó hatóság, az eljárás megszüntetését vagy a vádemelés részbeni mellőzését követően az ügyész a 70/C. § (2) bekezdése szerint jár el.

(3) Az eljárás jogerős befejezését, a nyomozás megszüntetését, az eljárás megszüntetését vagy a vádemelés részbeni mellőzését követően az államtitkot, a szolgálati titkot tartalmazó irat másolására és a másolat kezelésére a 70/C. § (5) bekezdés *a)* pontja az irányadó. A másolatot az eljárás jogerős befejezését követően az elsőfokú bíróság, a nyomozás vagy az eljárás megszüntetését, a vádemelés

részbeni mellőzését követően az ügyész, illetve a nyomozó hatóság őrzi, de biztosítani kell, hogy a másolatot a jogosult a hivatali munkaidőben, korlátozás nélkül tanulmányozhassa.”

19. §

A Be. 354. § (4) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(4) A súlyosítási tilalom folytán a másodfokú bíróság a vádlott terhére bejelentett fellebbezés hiányában nem szabhat ki

a) büntetést azzal szemben, akinek az ügyét első fokon önállóan alkalmazott intézkedéssel bírálták el,

b) közérdekű munka, pénzbüntetés, foglalkozástól eltiltás, járművezetéstől eltiltás, kiutasítás helyett szabadságvesztést annak felfüggesztése vagy részbeni felfüggesztése mellett sem,

c) felfüggesztett szabadságvesztés helyett részben felfüggesztett szabadságvesztést, végrehajtandó szabadságvesztést,

d) végrehajtandó szabadságvesztés helyett hosszabb tartamú szabadságvesztést, annak felfüggesztése vagy részbeni felfüggesztése mellett sem,

e) részben felfüggesztett szabadságvesztés helyett rövidebb tartamú végrehajtandó szabadságvesztést,

f) az elsőfokú bíróság által alkalmazott büntetések számát meghaladó további büntetéseket, ide nem értve a szabadságvesztés helyett alkalmazott büntetéseket,

g) az elsőfokú bíróság által nem alkalmazott mellékbüntetést,

h) lefokozás, szolgálati viszony megszüntetése helyett szabadságvesztést, annak felfüggesztése vagy részbeni felfüggesztése mellett sem.”

20. §

A Be. 543. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„543. § E törvény rendelkezéseit a tárgyalás mellőzésével folytatott eljárásban az e fejezetben foglalt eltérésekkel kell alkalmazni.”

21. §

A Be. 547. § (1) bekezdés a) pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

[A bíróság a végzésben]

„a) végrehajtásában felfüggesztett szabadságvesztést, közérdekű munkát, pénzbüntetést, foglalkozástól eltiltást, járművezetéstől eltiltást, kiutasítást, kitiltást – katonával szemben lefokozást, szolgálati viszony megszüntetését, rendfokozatban visszavetést és a várakozási idő meghosszabbítását is – alkalmazhat.”

22. §

A Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (a továbbiakban: Btk.) 48. § (4) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(4) A bíróság a feltételes szabadságot megszünteti, ha az elítéltet az ítélet jogerőre emelkedését megelőzően vagy azt követően elkövetett bűncselekmény miatt a feltételes szabadság alatt végrehajtandó szabadságvesztésre ítélik. A bíróság a feltételes szabadságot megszünteti, ha az elítéltet a feltételes szabadság alatt elkövetett bűncselekmény miatt végrehajtandó szabadságvesztésre ítélik. Ha az elítéltet egyéb büntetésre ítélik, vagy ha a magatartási szabályokat megszegi, a bíróság a feltételes szabadságot megszüntetheti.”

23. §

A Btk. 96. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„96. § Mellékbüntetések nem foglalhatók összbüntetésbe. Azonos tartalmú mellékbüntetések közül azt kell végrehajtani, amelyik az elítéltre hátrányosabb.”

24. §

A Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény hatálybalépéséről és végrehajtásáról szóló 1979. évi 5. törvényerejű rendelet 28. §-a a következő (2) bekezdéssel egészül ki, és a jelenlegi szöveg megjelölése (1) bekezdésre változik:

„(2) Nem szabálysértés, hanem bűncselekmény valósul meg, ha ugyanazon elkövető által elkövetett és együttesen elbírált tulajdon elleni szabálysértés esetén a dolog értéke, az okozott kár, illetve az okozott vagyoni hátrány érték-egybefoglalás folytán az (1) bekezdés *d*)-*g*) pontjában meghatározott összeget meghaladja.”

25. §

(1) E törvény 1-16., valamint 24. §-ának rendelkezéseit a hatálybalépését követően elkövetett szabálysértésekre kell alkalmazni.

(2) E törvény 19. §-ának rendelkezéseit azokban az ügyekben kell alkalmazni, amelyekben a felülbírált határozatot meghozó bíróság, illetve a felülbírálat eredményeként az ítéletet felülbíráló bíróság a 2010. május 1-jén hatályba lépett büntetőjogi rendelkezéseket alkalmazta.

26. §

(1) E törvény – a (2)-(4) bekezdés kivételével – a kihirdetését követő harmincadik napon lép hatályba, és ezzel egyidejűleg

a) a Be. 29. § *b)* pontjában a „hivatalos eljárása alatt elkövetett rablás [Btk. 166. § (2) bek. *e)* pont, Btk. 175/A. § (2) bek. *c)* pont, Btk. 229. §, Btk. 321. § (3) bek. *d)* pont, (4) bek. *b)*-*c)* pont],” szövegrész helyébe a „hivatalos eljárása alatt elkövetett rablás [Btk. 166. § (2) bek. *e)* pont, Btk. 175/A. § (2) bek. *c)* pont, Btk. 229. §, Btk. 321. § (3) bek. *d)* pont, (4) bek. *c)*-*d)* pont, Btk. 321. § (5) bek. *b)* pont,],”

b) az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 57. § (2) bekezdés *e)* pontjában az „és (6) bekezdésében meghatározott” szövegrész helyébe a „ , (6) bekezdésében, valamint (10) bekezdésében meghatározott” szöveg lép.

(2) E törvény 1-3. és 5-16., valamint 24. §-a 2010. január 1-jén lép hatályba, és ezzel egyidejűleg

a) az Sztv. 87. § (1) bekezdésében „kártérítést és eljárási költséget” szövegrész helyébe „eljárási költség és – a 85. § szerint – kártérítést”, az Sztv. 120. § (1) bekezdésében a „a szabálysértéssel okozott kár” szövegrész helyébe „a – 85. § szerint – szabálysértéssel okozott kár”, az Sztv. 167. § (6) bekezdésében a „a pénzbírság meg nem fizetése esetén a nyilvános közzététel részletes szabályait” szövegrész helyébe az „az adatszolgáltatás rendjét” szöveg lép,

b) a Btk. 195. § (2) bekezdésében a „bűncselekmény elkövetésére vagy” szövegrész helyébe a „bűncselekmény vagy szabálysértés elkövetésére, illetve” szöveg lép,

c) az Sztv. 12. §-a és az azt megelőző alcím, az Sztv. 20. § (4) bekezdésében „ , illetve a hatóság mellőzte a felelősségre vonást” szövegrész, az Sztv. 73. § (4) bekezdésében az „a felelősségre vonás mellőzésével vagy” szövegrész, az Sztv. 111. § (3) bekezdése, az Sztv. 126. § (3) bekezdésében az „ , az okozott kár megtérítésére azonban nem kötelezhet” szövegrész, valamint az Sztv. 146. § (1) bekezdésében a „gyermekkorú személyt arra bír rá, hogy közterületen vagy nyilvános helyen kolduljon, illetve házalva kéregessen, továbbá aki”

szövegrész hatályát veszti.

(3) E törvény 4. §-a 2010. január 2-án lép hatályba, és ezzel egyidejűleg az Sztv. 27. § (2) bekezdésében a „kell alkalmazni” szövegrész helyébe az „az e törvényben és az elektronikus kapcsolattartás formájára és módjára vonatkozóan az e törvény végrehajtására kiadott miniszteri rendeletben meghatározott eltéréssel kell alkalmazni” szöveg lép.

(4) E törvény 19-21. §-a 2010. május 1-jén lép hatályba, és ezzel egyidejűleg

a) a Btk. 56. § (2) bekezdésében a „mellékbüntetés” szövegrész helyébe a „büntetés”,

b) a Btk. 102. § (1) bekezdés *a)* pontjában az „és főbüntetés helyett alkalmazott mellékbüntetés” szövegrész helyébe a „foglalkozástól eltiltás, járművezetéstől eltiltás és kiutasítás”,

c) a Be. 544. § (1) bekezdés *a)* pontjában a „pénzbüntetés kiszabását, a próbára bocsátást, illetőleg a mellékbüntetés önálló büntetésként alkalmazását lehetővé teszi,” szövegrész helyébe a „pénzbüntetést, foglalkozástól eltiltást, járművezetéstől eltiltást, kiutasítást, kitiltást – katonával szemben lefokozást, szolgálati viszony megszüntetését, rendfokozatban visszavetést és a várakozási idő meghosszabbítását is – vagy a próbára bocsátás alkalmazását lehetővé teszi,”

d) a Be. 547. § (3) bekezdés *b)* pontjában az „a kiszabott szabadságvesztést, pénzbüntetést, illetőleg önálló büntetésként alkalmazott mellékbüntetést, próbára bocsátást vagy megrovást,” szövegrész helyébe az „a kiszabott büntetést, mellékbüntetést, az alkalmazott próbára bocsátást vagy megrovást”,

e) a Be. 596. § (8) bekezdésében a „kiutasítás mellékbüntetést” szövegrészek helyébe a „kiutasítást” szövegek lépnek,

f) hatályát veszti

fa) a Btk. 105. § (2) bekezdése, a Btk. 121. § (3) bekezdése,

fb) a Be. 99. § (2) bekezdés *a)* pontjában az „alkohol-”, a Be. 99. § (2) bekezdés *b)* pontjában a „vagy kényszergyógyítás”, a Be. 157. § (1) bekezdésében a „pénzmellékbüntetés,” a Be. 466. §-ában az „, , illetőleg a pénzmellékbüntetésnek”, a Be. 544. § (1) bekezdésében az „illetőleg önálló büntetésként”, a Be. 563. § (1) bekezdésében az „, , illetőleg a pénzmellékbüntetésnek”, a Be. 585. § (1) bekezdésében az „, , a pénzmellékbüntetés”, a Be. 592. §-át megelőző alcímben az „és pénzmellékbüntetés”, a Be. 592. § (1) bekezdésében az „, , illetőleg a pénzmellékbüntetés”, valamint az „, , illetve a pénzmellékbüntetést”, a Be. 592. § (2) bekezdésében az „, , illetőleg a pénzmellékbüntetés”, a Be. 592. § (3) bekezdésében az „, , a pénzmellékbüntetés esetén az ítéletben a pénzbüntetés szabadságvesztésre átváltoztatását illetően meghatározott összeggel”, a Be. 592. § (4) bekezdésében az „, , illetőleg a pénzmellékbüntetés”, a Be. 595. § (4) bekezdésében a „pénzmellékbüntetés,” a Be. 596. § (8) bekezdésében a „mellékbüntetés” szövegrész, valamint a Be. 562. §-a és az azt megelőző alcím.

(5) E törvény – a 25. § kivételével – 2010. május 2-án hatályát veszti.

INDOKOLÁS

a szabálysértésekről szóló 1999. évi LXIX. törvény, a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény, valamint a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény módosításáról szóló törvényjavaslathoz

ÁLTALÁNOS INDOKOLÁS

1. A javaslat a tulajdon elleni szabálysértések felderítésének javítása érdekében módosításokat hajt végre a hatásköri és illetékességi szabályok körében. Egyrészt általános illetékességi szabállyá az elkövetés helyét teszi, másrészt a tulajdon elleni szabálysértések esetén pedig a rendőrség közreműködésére van lehetőség.

1. 1. A jelenlegi szabályozás, azaz az elkövető lakóhelye szerinti illetékesség az elkövető érdekeit jobban szolgálja, azt biztosítja, hogy az elkövető a legkisebb munkakieséssel és idővesztéssel tudjon a szabálysértési hatóság előtt megjelenni. A lakóhely szerinti illetékesség azonban a felderítés hatékonyságát gátolja akkor, ha a lakóhely nem azonos az elkövetés helyével. Emellett ez az illetékességi szabály kevésbé szolgálja a sértett, mint az elkövető érdekeit. Indokolt tehát az illetékességi szabályok módosítása úgy, hogy az eljárás lefolytatására az a szabálysértési hatóság legyen illetékes, amelynek a területén a szabálysértést elkövették. Az elkövetés helye fontos lehet olyan cselekmények esetén, ahol bonyolultabb bizonyítási eljárás lefolytatására van szükség, különös tekintettel a helyismeretre.

1. 2. 2006. június 1-jét megelőzően a tulajdon ellen elkövetett szabálysértések értékhatára tízezer forint volt. Ez azt jelentette, hogy minden 10.000 Ft-ot meghaladó összegű tulajdon elleni cselekmény bűncselekmény volt.

A Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény és más büntetőjogi tárgyú törvények módosításáról szóló 2007. évi XXVII. törvény 20.000 Ft-ban határozta meg a szabálysértések felső értékhatárát. Ez a módosítás azt eredményezte, hogy a 20.000 Ft-ot meg nem haladó értékre elkövetett szabálysértési ügyekben a jegyzőnek kell szabálysértési eljárást lefolytatnia.

Mára világossá vált, hogy ez kiemelkedő problémát jelent a tulajdon elleni szabálysértések körében, hiszen az elkövető kilétének megállapítása érdekében szükséges felderítési jellegű bizonyítási cselekmények elvégzéséhez a jegyző nem rendelkezik kellő speciális szakismerettel és kellő

apparátussal. Ennek okán a tulajdon elleni szabálysértések elkövetőinek jelentős része ismeretlen marad.

Megállapítható ezért, hogy a jegyző csak abban az esetben a megfelelő szabálysértési hatóság az eljárás lefolytatásához, ha az elkövető kiléte megállapítható, és a tényállás egyszerű, különösebb bizonyítás lefolytatása nem indokolt.

Az eredményes felderítő tevékenységhez szükséges az elkövető kilétének megállapítása, az elkövető és a tanúk meghallgatása, a tárgyi bizonyítási eszközök megszerzése, valamint a helyszín megsejmlélése, ruházat, csomag és jármű átvizsgálásának az elvégzése. Ennek elvégzésére a rendőrség felkészült, mivel a vagyon elleni bűncselekmények nyomozását vagy felderítését is a szerv végzi, különbség a tulajdon elleni szabálysértésekhez viszonyítva csak az értékhatár tekintetében van.

A rendőrség az a szerv, amely a legnagyobb felkészültséggel rendelkezik a jogellenes cselekmények felderítéséhez. A rendőrség a közbiztonság és a belső rend védelmének fő szerve, a rendőrök minden esetben részesülnek olyan képzésben, amely a bűncselekmények és szabálysértések megelőzésére, illetve felderítésére vonatkozik.

2. A javaslat olyan szigorítást is tartalmaz, amely abba az irányba hat, hogy a szabálysértési eljárásban kiszabott szankció – elsősorban a pénzbírság – végrehajtására a lehető leghatékonyabban kerüljön sor, és a szankcionált személy ne kerülhesse el a szabálysértést megvalósító magatartásának következményeit.

A szabálysértési eljárásban kiszabott pénzbírság önkéntes megfizetésének elmulasztása esetén az általános végrehajtás hatékonyabbá tétele érdekében a pénzbírság meg nem fizetése esetén a javaslat törli a közvetlen letiltást, és a pénzbírság meg nem fizetését követően haladéktalanul adók módjára történő végrehajtást rendel el. Ezzel az eddigi tapasztalatok alapján meglehetősen alacsony hatékonyságú közvetlen letiltás jogintézménye megszüntetésre kerül, amely gyorsítja a végrehajtási folyamatot.

3. A javaslat módosítja a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: Be.), valamint a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (a továbbiakban: Btk.) egyes rendelkezéseit.

1.1.3. Az Alkotmánybíróság a 2009. június 9-én meghozott, 61/2009. (VI. 11.) AB határozatában a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: Be.) azon rendelkezései kapcsán állapított meg alkotmányértést, amelyek az eljárás során keletkezett iratról adható másolatra (Be. 70/B. §) és az államtitok és a szolgálati titok megismerésére (Be. 70/C. §) tartalmazznak szabályokat. Az Alkotmánybíróság határozatában foglaltaknak megfelelően 2009. október 31-ig az alkotmányellenes helyzetet meg kell szüntetni, és egyrészt a Be.-ben biztosítani kell, hogy terhelt az eljárás jogerős befejezését követően is kaphasson másolatot az iratokról, másrészt az AB határozatban kifejtett iránymutatástól függetlenül lehetővé kell tenni, hogy a terheltén kívüli egyéb büntetőeljárásban részt vevő személyek is a jogerős bírói határozattal lezárt ügyeken kívül, a nyomozás, az eljárás megszüntetésével, a vádemelés részbeni mellőzésével befejezett eljárásoknál is kapjanak az iratokról másolatot.

A módosítások oka másrészt a 2009. évi LXXX. törvény (a továbbiakban: Btk.-novella), amely 2010. május 1. napjával jelentősen átalakítja a Btk. szankciótani rendszerét, erre figyelemmel szükséges a Be. súlyosítási tilalomra vonatkozó és egyéb rendelkezéseinek újraszabályozása.

RÉSZLETES INDOKOLÁS

Az 1. §-hoz

Az Sztv. meghatározza azokat az eszközöket, amelyeket az önkéntes teljesítés hiányában a pénzbírság befizetése érdekében alkalmazni lehet. A pénzbírságot meg nem fizetőkkel szemben első lépésként a közigazgatás általános szabályai szerint történő behajtásra, illetve adók módjára történő behajtásra van lehetőség.

A javaslat úgy módosítja az Sztv. 17. § (1) bekezdését, hogy kikerül a rendelkezésből a közigazgatás általános szabályai szerint történő behajtás, ami a letiltást jelenti. Ennek indoka az, hogy az adók módjára történő behajtás letiltással veszi kezdetét, ezért szükségtelen ennek az intézkedésnek a lehetőségét két alkalommal biztosítani.

A 2. §-hoz

A javaslat pontosításokat hajt végre a járművezetéstől eltiltás kezdő időpontja és a beszámítás tekintetében.

1. Jelenleg nem az Sztv., hanem a szabálysértésekről szóló 1999. évi LXIX. törvény végrehajtásáról szóló 11/2000. (II. 23.) BM rendelet (a továbbiakban: R.) határozza meg a járművezetéstől eltiltás kezdő időpontját. Az R. a járművezetéstől eltiltást kiszabó határozat jogerőre emelkedését jelöli meg mint az eltiltás kezdetét. E szabályozáson a javaslat sem változtat, csupán az R. rendelkezését törvényi szintre emeli.

2. A hatályos Sztv. rendelkezik arról, hogy az eltiltás tartamába be kell számítani azt az időt, amelynek tartamára az eljárás alá vont személy vezetői engedélyét a szabálysértéssel összefüggésben elvették, illetve bevonták. Be kell számítani azt az időt is, amikor büntetőeljárás indult a cselekmény miatt, azonban a büntetőeljárás feltételei nem állnak fenn, és az ügyet áteszik szabálysértési eljárás lefolytatása céljából a szabálysértési hatósághoz. E szabályon a javaslat annyiban változtat, hogy pontosítja az Sztv. megfogalmazását, és az engedély visszavonásáról rendelkezik. Ha az engedély a helyszínen elvételre került, akkor az engedély elvételére szükségtelen utalni, mert az engedély visszavonásáról szóló határozatban a visszavonás időpontját a hatóság az elvétel időpontjával azonos időpontban határozza meg.

A 3. §-hoz

A sértetti érdekek hatékonyabb érvényesülése érdekében a javaslat új 24/A. §-sal egészíti ki az Sztv.-t, amely lehetőséget biztosít arra, hogy az elkövető a szabálysértéssel okozott kárt megtérítse.

Ha az elkövető a kárt megtéríti, akkor a kiszabható büntetési tétel felső határa a felére csökken. Ez a szabályozás amellet, hogy a sértett érdekeit szolgálja, a büntetés enyhítésével arra ösztönzi az elkövetőt, hogy mielőbb térítse meg a szabálysértéssel okozott kárt. A javaslat két korlátot is megállapít. Az egyik korlát az, hogy a közlekedési szabálysértéssel okozott kár megtérítése nem eredményezheti a büntetési tétel felső határának a csökkenését. Ennek indoka az, hogy közlekedési szabálysértések esetén a kár megtérítése a baleseti károsult kártérítését jelenti, de az ilyen cselekmények jellegéből adódóan a közlekedési szabálysértés mint jogsértő magatartás a közúti járművezetéstől eltiltás alkalmazását is lehetővé teszi. A kár megtérítésével tehát nem történhet meg a jogsértés teljes „jóvátétele”.

A másik korlát az, hogy kizárólag a határozat meghozataláig történő kártérítés eredményezi a büntetési tétel felső határának a csökkenését. E rendelkezés kifejezetten azt szolgálja, hogy az elkövető mielőbb döntsön arról, hogy megtéríti-e a kárt. Ha az elkövető a határozat meghozatalát követően dönt arról, hogy megtéríti a kárt, nincs lehetőség e kedvezmény igénybe vételére.

A 4. §-hoz

A javaslat meghatározza, hogy a bíróság és a szabálysértési hatóság konkrétan mely adatokat közli a központi szabálysértési nyilvántartás részére.

Az 5. §-hoz

A javaslat módosítja az Sztv. 38. § (1)-(3) bekezdését, amely az illetékességi szabályokról rendelkezik. A hatályos szabályozás szerint az eljáró szabálysértési hatóság illetékességét alapvetően az elkövető lakóhelye alapozza meg. Az eljárás gyorsabb és eredményesebb lefolytatása indokolhatja a kivételes illetékességi szabályok alkalmazását. Eszerint az illetékességet megalapozhatja az elkövető tartózkodási helye, munkahelye, szolgálati helye, az elkövetés helye vagy a cselekmény felderítésének a helye.

A hatályos illetékességi szabályok az elkövetőnek kedveznek jobban, hiszen a legkisebb idővesztés és munkakiesés árán tud az illetékes hatóság előtt megjelenni. A lakóhely szerinti illetékesség azonban a felderítés hatékonyságát gátolja akkor, ha a lakóhely nem azonos az elkövetés helyével. Emellett ez az illetékességi szabály kevésbé szolgálja a sértett érdekeit, mint az elkövetőét. Indokolt tehát az illetékességi szabályok módosítása úgy, hogy az eljárás lefolytatására az a szabálysértési hatóság legyen illetékes, amelynek a területén a szabálysértést elkövették. Az elkövetés helye fontos lehet olyan cselekmények esetén, ahol bonyolultabb bizonyítási eljárás lefolytatására van szükség, különös tekintettel a helyismeretre.

A továbbiakban is lehetőség lesz azonban kivételes illetékességi szabályok alkalmazására, ha ez az adott eljárás eredményesebb és gyorsabb lefolytatását biztosítja.

Az illetékességi szabályok megváltoztatásának célja az, hogy a szabálysértések felderítési eredményessége javuljon.

A 6. §-hoz

A szabálysértéssel okozott kár értékének megállapításához szakértő nem rendelhető ki, figyelemmel arra, hogy annak díja a szabálysértési értékhatárnál esetenként magasabb is lehet. A javaslat szerint csak akkor kötelező a szakértő kirendelése, ha azt az eljárás alá vont személy vagy a sértett kéri, és az eljárási költséget megelőlegezi.

A 7. §-hoz

A javaslat kiegészíti az Sztv.-t egy új 70/A. §-sal, amely meghatározza a határidő számításának szabályait.

1. A határidő az az időtartam, amely alatt egy eljárási cselekményt el kell vagy el lehet végezni. A határidők meghatározása egyrészt garanciális, eljárási biztosíték jellegű, másrészt az eltelésükhöz bizonyos jogkövetkezmények fűződnek. Emellett gazdaságossági érdekeket is szolgálnak, az ügyek elhúzódásának megakadályozását célozzák.

A határidőt a törvény határozza meg, és a törvény alapján a szabálysértési hatóság, illetőleg a bíróság állapítja meg. A határidő tartamának megállapítása történhet órában, napban, hónapban és évben egyaránt.

Az órákban megállapított határidőbe minden megkezdett óra egész órának számít. A napokban megállapított határidőbe nem számít bele a kezdőnap. Például a szabálysértési hatóság határozatával szembeni kifogás benyújtására megállapított nyolc napos határidő esetében ez azt jelenti, hogy a közlést követő kilencedik napon is be lehet nyújtani a kifogást.

A hónapokban vagy években megállapított határidő azon a napon jár le, ami a számánál fogva megfelel a kezdőnapnak. Ha viszont ilyen nap a lejáratú hónapban nincs, akkor a határidő a hónap utolsó napján jár le. Például az augusztus 31-én megállapított egy hónapos határidő szeptember 30-án jár le. Ha a határidő utolsó napja munkaszüneti nap, akkor a határidő a következő munkanapon jár le.

A beadványokat a határidő utolsó napján a hivatali munkaidő alatt vagy ezt követően éjfélig postán is fel lehet adni, míg a hatóság előtt teljesíthető eljárási cselekménynek a hivatalos munkaidő alatt lehet csak eleget tenni.

2. A határnap az eljárási cselekmény elvégzésére meghatározott időpont. A határnapot a törvény nem határozza meg, azt mindig a szabálysértési hatóság, illetőleg a bíróság állapítja meg.

A 8. §-hoz

Az Alkotmánybíróság a 86/2009. (IX. 24.) AB határozatában megállapította, hogy az Sztv. nem biztosít jogorvoslati lehetőséget a rendbírsággal sújtott személy számára arra az esetre, ha a bírósági eljárás során kerül sor rendbírság kiszabására. A javaslat az AB határozatában foglaltaknak megfelelően biztosítja a jogorvoslati lehetőséget.

A 9. §-hoz

A 83. § (1) bekezdés *b)* pontjának módosítására azért került sor, mivel a törvény kizárja a kár értékének megállapításához a szakértő kirendelését – kivéve, ha az eljárás alá vont személy vagy a sértett azt kéri, és az eljárási költséget megelőlegezi –, egyéb esetekben azonban erre lehetőség van.

A 10. §-hoz

Abban az esetben, ha a tulajdon elleni szabálysértések miatt a feljelentést a rendőrségnél teszik meg, biztosítani kell, hogy halaszthatatlan eljárási cselekményeket a rendőrség tegyen, ha arra a felderítés érdekében szükség van. Ennek keretében gondoskodik az ismeretlen elkövető kilétének felderítéséről, az eljárás alá vont személy, a tanúk kikérdezéséről, a tárgyi bizonyítási eszközök

beszerzéséről. Szintén a rendőrség kompetenciája a helyszín megszemlélése, ruházat, csomag és jármű átvizsgálása, valamint a lefoglalás. A felsorolt cselekmények közül a rendőrség dönti el, hogy melyek azok, amelyeket meg kell tennie. A rendőrség ezen eljárási cselekmények elvégzése után teszi át az ügyet a jegyzőhöz vagy a bírósághoz.

A 11. §-hoz

Ha az eljárás alá vont a határozat meghozataláig az okozott kárt nem téríti meg, a szabálysértési határozatban erre kötelezni kell.

A 12. §-hoz

A javaslat módosítja a szabálysértési hatóság határozatának tartalmi követelményeit. Ennek indoka, hogy annak tartalmaznia kell, az eljárás alá vont személy a sértett részére az okozott kár összegét fizesse meg.

A 13. §-hoz

A javaslat rögzíti, hogy az okozott kár értékének megfizetése a sértett részére történik.

Az Sztv. 111. § (2) bekezdésének módosítása indokolt amiatt is, hogy a javaslat megszünteti a közvetlen letiltás szabálysértési hatóság részéről történő elrendelésének a lehetőségét. Az erre történő utalást a (2) bekezdésben mellőzni kell, valamint szükséges kiegészíteni az okozott kár megfizetésének elmulasztása esetén, annak adók módjára történő behajtásával.

A 14. §-hoz

A bíróság által kiszabott pénzbírság és egyéb pénzösszeg végrehajtásáról a jegyző gondoskodik. Itt szükséges rendelkezni arról, hogy az okozott kár megtérítésének végrehajtása is a jegyző feladata.

A 15. §-hoz

A hatályos Sztv. nem teszi lehetővé a tudomásul vett helyszíni bírság helyszínen történő megfizetését, kötelezően előírja, hogy az elkövetőnek készpénz-átutalási megbízást kell adni. A javaslat e szabályozáson annyiban változtat, hogy lehetővé teszi a helyszíni bírságnak a helyszínen bankkártyával történő megfizetését. A helyszíni bírság megfizetésének e módja lehetőség, így ha a helyszíni bírságot kiszabó hatóság nem tudja biztosítani a bankkártyával történő befizetést, akkor továbbra is a készpénz-átutalási megbízás a befizetés módja.

A 16. §-hoz

1. A tulajdon elleni szabálysértések elkövetőivel szemben – a „terménylopás” kivételével, amelynél a javaslat ezt megszünteti – jelenleg nincs lehetőség elzárás büntetés alkalmazására, az eljáró szabálysértési hatóság kizárólag pénzbírságot szabhat ki.

2. A hatályos Sztv. alapján a tulajdon elleni szabálysértések miatti eljárás a jegyző hatáskörébe tartozik. E szabályozás hibája, hogy olyan hatóság hatáskörébe utalja az eljárások lefolytatását, amely hatóság nem rendelkezik apparátussal – az ismeretlen elkövető kilétének megállapítása érdekében – a törvény által lehetővé tett bizonyítási cselekmények elvégzéséhez.

A jegyző csak abban az esetben a megfelelő szabálysértési hatóság az eljárás lefolytatásához, ha az elkövető kiléte megállapítható, és a tényállás egyszerű, különösebb bizonyítás lefolytatása nem indokolt.

Ismeretlen elkövető esetén az elkövető kilétének megállapítására, illetve komolyabb bizonyítást igénylő szabálysértések esetén a bizonyítási cselekmények lefolytatására a jegyző nem rendelkezik kellő speciális szakismerettel ahhoz, hogy szakértőket hallgasson meg, vagy szemlét folytasson le.

A rendőrség az a szerv, amely a legnagyobb felkészültséggel rendelkezik a jogellenes cselekmények felderítéséhez. A rendőrség a közbiztonság és a belső rend védelmének fő szerve, a rendőrök minden esetben részesülnek olyan képzésben, amely a bűncselekmények és szabálysértések megelőzésére, illetve felderítésére vonatkozik, ezért a javaslat e feladatok elvégzésére lehetőséget biztosít a rendőrség részére.

3. A Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (Btk.) hatályos szabályozása szerint az, aki ugyanolyan vagy hasonló jellegű tulajdon elleni szabálysértések révén rendszeres haszonszerzésre törekszik, bűncselekményt követ el. Az üzletszerűen elkövetett szabálysértés tehát – ha a Btk. ezt az egyes tényállásoknál minősítő körülményként szabályozza (pl. lopás, sikkasztás, csalás) – bűncselekménynek minősül.

Ez azt jelenti, hogy ha valaki egy hónapon belül háromszor követ el egyenként 20.000 Ft-ot meg nem haladó értékre lopást, és lényegében ezzel fedezi megélhetését, az nem három szabálysértést, hanem három rendbeli bűncselekményt követ el.

Az üzletszerűség tehát már ma is bűncselekménnyé minősíti a szabálysértést. Ennek a megoldásnak azonban az a hátránya, hogy az elkövetésnek rendszeresnek, azaz rövid időközönként ismétlődőnek kell lennie.

A javaslat visszatér az ún. érték-egybefoglaláshoz. Az érték-egybefoglalás azt jelenti, hogy ha a cselekmények elkövetése között egy év nem telt el, akkor össze kell adni az egyes elkövetési értékeket, ha a cselekményeket együttesen bírálják el. Ha ennek eredménye az, hogy az elkövetési érték a szabálysértési értékhatárt (20.000 Ft-ot) meghaladja, a cselekmény bűncselekménynek minősülne. Ezzel biztosítható, hogy a nem üzletszerű, de ismételt elkövetés is szigorúbban legyen büntethető, egyben egyértelművé teszi azt is jogalkalmazók számára, hogy a lopás vétsége mindegyik esetben megvalósul, azonban ha az üzletszerűség fennáll, úgy az állapítandó meg.

Ha mind az üzletszerűség, mind az érték-egybefoglalás feltételei fennállnak, akkor az üzletszerűen történő elkövetés állapítható meg.

Abban az esetben, ha a tulajdon elleni szabálysértési feljelentést a rendőrségnél teszik meg, az eljárás megindítására a rendőrség rendelkezik hatáskörrel, de annak lefolytatása továbbra is a jegyző hatásköre marad.

A 17-18. §-okhoz

Az Alkotmánybíróság a 2009. június 9-én meghozott, 61/2009. (VI. 11.) AB határozatában a Be. azon rendelkezései kapcsán állapított meg alkotmányosértést, amelyek az eljárás során keletkezett iratról adható másolatra (Be. 70/B. §) és az államtitok és a szolgálati titok megismerésére (Be. 70/C. §) tartalmazzak szabályokat.

Az alkotmányellenesség oka az, hogy bár a Be. támadott rendelkezései a terhelt eljárásjogi helyzetét a terhelti státuszban a Be. 43. § (1) bekezdésében meghatározott változásokra (gyanúsított, vádlott, elítélt) tekintet nélkül rendezik, az eljárás jogerős befejezését követően nem biztosítják az elítélt számára a rendkívüli jogorvoslati eljárások kezdeményezéséhez az iratok megismerését, illetve e tekintetben a Be. nem tartalmaz megfelelő és egyértelmű rendelkezéseket. Ezáltal sérül a fegyveregyenlőség egyik alapeleme, a felkészülés lehetőségének biztosítása – hiszen az iratok az ügyész számára rendelkezésre állnak –, azaz sérül a tisztességes eljáráshoz való jog.

Az Alkotmánybíróság határozatában foglaltaknak megfelelően egyrészt biztosítani kell, hogy a terhelt az eljárás jogerős bírói határozattal történő befejezését követően is másolatot kaphasson az iratokról, másrészt a Be. 70/B. § és 70/C. § szabályozását alapul véve azt is lehetővé kell tenni, hogy a terhelt, továbbá a terheltlen kívüli egyéb, büntetőeljárásban részt vevő személyek nemcsak a

jogerős bírói határozattal lezárt ügyek esetén, hanem a nyomozás vagy az eljárás megszüntetésével, illetőleg a vádemelés részbeni befejezésével befejezett, lezárt eljárásoknál is másolatot kapjanak az iratokról.

A büntetőeljárás során keletkezett iratokból másolat adásáról szóló 10/2003. (V. 6.) IM-BM-PM együttes rendelet 5. § (1) bekezdése szerint a másolatot fénymásoló, írógép vagy – a jogosult beleegyezése esetén – más technikai eszköz segítségével kell elkészíteni.

E rendelkezés természetesen vonatkozik a jelen módosítással beiktatott rendelkezésre is, tehát az e rendelkezés alapján kiadott másolatokat is el lehet készíteni a hivatkozott rendelet szerint a jogosult beleegyezése esetén más technikai eszközzel.

A 19. §-hoz

1. A súlyosítási tilalom több eljárásjogi alapelv, így a védelemhez való jog és a jogorvoslati jogosultság elvének érvényre juttatását szolgálja. A súlyosítási tilalom a terhelt és védő számára egyfajta garanciát jelent arra nézve, hogy a vádlott terhére bejelentett fellebbezés hiányában a terheltre nézve súlyosabb joghátrányt tartalmazó határozat nem születhet.

A megjelölt alkotmányossági alapelvek érvényesülésének biztosításán túl a súlyosítási tilalom a bírói gyakorlat egységét is biztosítja. Kizárja annak lehetőségét is, hogy a fellebbezés eredményeként szubjektív, mérlegelésen alapuló határozat szülessen.

A hatályos Be. 354. § (4) bekezdése – figyelemmel a Btk. szerinti rangsorra – a büntetési és intézkedési nemeket súly szerinti sorrendbe állítja, és ennek alapulvételével határozza meg bűnösség megállapítása esetén a másodfokú bíróság súlyosítási tilalomból következő döntési korlátait.

A kialakult gyakorlat szerint súlyosabb büntetés kiszabására irányult a fellebbezés, amely:

- önálló büntetés helyett főbüntetés alkalmazására, például járművezetéstől eltiltás helyett pénzbüntetés kiszabására irányult,
- súlyosabb büntetési nem alkalmazására, így például pénzbüntetés helyett közérdekű munka alkalmazásra irányult.

A jelenlegi szankciótani rendelkezések mellett ez egyértelmű szabályt jelentett, mivel a főbüntetések sorrendje súlyossági sorrendet is jelent, azaz a legsúlyosabb főbüntetés a szabadságvesztés, ezt követi a közérdekű munka és a legenyhébb főbüntetési nem a pénzbüntetés.

Ugyancsak a súlyosabb büntetés kiszabására irányult az a fellebbezés, amely

- a büntetési tétel keretei között súlyosabb főbüntetés vagy
- új mellékbüntetés alkalmazására, illetőleg az alkalmazott mellékbüntetés mértékének növelésére irányult.

2. A Btk.-novella 2010. május 1. napjával átalakítja a Btk. szankciótani részét. A törvény indokolása kiemeli, hogy a törvény csaknem teljesen felszámolja a hatályos Btk.-ban meglévő, a büntetési nemek együttes, illetve egymás mellett történő kiszabására vonatkozó korlátokat.

Ezzel a hatályos Btk. által mellékbüntetésként szabályozott szankciók önálló alkalmazásának teljes körű megteremtésén túl a törvény megsokszorozza a büntetések és intézkedések lehetséges kombinációit.

A Be. a büntetések és intézkedések egymáshoz viszonyított súlyát a Btk. Általános Részének rendelkezéseihez igazodva állapítja meg, ebből következően a Btk. szankciótanának módosítása szükségessé teszi a Be. súlyosítási tilalomra vonatkozó rendelkezésének újraszabályozását és az új Btk. szerinti szabályokhoz való igazítását.

A Btk.-novella következményeként a Btk. a főbüntetés megjelölés helyett a büntetések elnevezést használja, továbbá a Btk.-módosítás a korábban mellékbüntetésnek számító foglalkozástól eltiltást, járművezetéstől eltiltást, kiutasítást, ebben a sorrendben a büntetések között helyezte el. Itt kiemelendő, hogy a mellékbüntetések büntetések közötti elhelyezése miatt a korábbi sorrend megbomlott, mivel a korábbi mellékbüntetések (foglalkozástól eltiltás, járművezetéstől eltiltás, kiutasítás) egyenrangúak.

A Btk. szankciótanát érintő módosítás (a szabadságvesztés kivételével) sorrendet nem jelenthet, mivel a Btk.-módosítás a korábbi mellékbüntetéseknek büntetésként történő meghatározásán túlmenően arról is rendelkezik, hogy bizonyos korlátozásokkal a büntetések egymás mellett is kiszabhatók. Ennek értelmében a büntetések közötti eddigi sorrend meghatározása is értelmezhetetlenné vált. Ezzel összhangban a Btk.-t módosító törvény indokolása is rámutat arra, hogy a jövőben lehetővé válik többfajta eltiltást tartalmazó büntetés (például foglalkozástól eltiltás és járművezetéstől eltiltás) együttes kiszabása, sőt, ezek közül bármelyik, de akár a kettő együtt is kiszabható pénzbüntetéssel kombinálva.

A súlyosítási tilalom hatályos szabályozása szerint nincs annak jelentősége, hogy a vádlott miként értékeli az adott büntetés vagy intézkedés kiszabását, a súlyosítási tilalom a Btk. által megállapított büntetések sorrendjét tartja szem előtt. Mindezekre figyelemmel a hatályos szabályozásra alapított bírói gyakorlat azt is lehetővé teszi például, hogy a másodfokú bíróság – a vádlott terhére bejelentett fellebbezés hiányában – pénzbüntetés helyett önálló büntetésként a vádlottat a jogászai

foglalkozástól egy évre eltiltsa. Ez nyilvánvalóan súlyosabb az elítélre nézve, azonban a pénzbüntetés főbüntetés, míg a foglalkozástól eltiltás mellékbüntetés.

A súlyosítási tilalom új szabályozása során továbbra is fenn kell tartani azt az elvet, miszerint nem annak van jelentősége, hogy valamely büntetés vagy intézkedés alkalmazását a vádlott miként értékeli, például a javítóintézeti nevelést súlyosabbnak tartja, mint a pénzbüntetést. Ellenkező esetben a súlyosítási tilalom elvesztené jelentőségét, a védelemhez való jog és a jogorvoslati jogosultság elve is megszűnne e körben, továbbá olyan joggyakorlat alakulna ki, amely sértené a jogbiztonság elvét, hiszen teljes egészében a jogalkalmazóra bízna annak megítélését, hogy mely joghátrány súlyosabb az elítélre nézve.

A büntetések együttes alkalmazása alóli kivételek megállapításánál a büntetés jellege (azaz nem sorrendje) az irányadó szempont. Így szabadságvesztés mellett nem lehet közérdekű munkát elrendelni, kiutasítás mellett nem szabható ki közérdekű munka vagy pénzbüntetés.

3. A javaslat a szankciótani módosításhoz igazodva szakít a korábbi, büntetések közötti sorrenddel, és kimondja, hogy közérdekű munka, pénzbüntetés, foglalkozástól eltiltás, járművezetéstől eltiltás, kiutasítás helyett szabadságvesztést, annak felfüggesztése, illetve részbeni felfüggesztése mellett sem szabhat ki a másodfokú bíróság a terhelt terhére bejelentett fellebbezés hiányában. E rendelkezésből következik az, hogy nincs akadálya annak, hogy a másodfokú bíróság a vádlott terhére bejelentett fellebbezés hiányában pénzbüntetés helyett közérdekű munkát szabjon ki.

A javaslat e rendelkezésével függ össze, hogy a terhelt terhére bejelentett fellebbezés hiányában felfüggesztett szabadságvesztés helyett részben felfüggesztett szabadságvesztést sem szabhat ki a jogorvoslatot elbíráló bíróság, mivel a részben felfüggesztett szabadságvesztés lényege, hogy a szabadságvesztés fele részének végrehajtása függeszthető fel próbaidőre, azaz egy része ténylegesen végrehajtható. Ebből következően nyilván súlyosabb a vádlottra nézve.

Továbbra is a súlyosítási tilalomba ütközik, ha a másodfokú bíróság felfüggesztett szabadságvesztés helyett végrehajtható szabadságvesztést szabna ki a terhelt terhére bejelentett fellebbezés hiányában.

A javaslat a hatályos szabályozás azon rendelkezését sem módosítja, amely szerint a jogorvoslatot elbíráló bíróság a terhelt terhére bejelentett fellebbezés hiányában végrehajtható szabadságvesztés helyett hosszabb tartamú szabadságvesztést annak felfüggesztése mellett sem szabhat ki. Ezzel függ össze a javaslat azon szabálya, hogy a terhelt terhére bejelentett fellebbezés hiányában végrehajtható szabadságvesztés helyett hosszabb tartamú szabadságvesztés annak részbeni felfüggesztése esetén sem alkalmazható.

A fenti szabályokból következik az is, hogy a terhelt terhére bejelentett fellebbezés hiányában részben felfüggesztett szabadságvesztés helyett rövidebb tartamú végrehajtandó szabadságvesztés sem szabható ki.

Természetesen a súlyosítási tilalomba ütközik, ha a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság által alkalmazott büntetések számát meghaladó további büntetéseket szabna ki a terhelt terhére bejelentett fellebbezés hiányában. Annak azonban nincs akadálya, hogy a másodfokú bíróság a szabadságvesztés kivételével az elsőfokú bíróság által kiszabott büntetések helyett más büntetéseket szabjon ki, a büntetések száma azonban nem növekedhet.

A javaslat továbbra is fenntartja a hatályos szabályozás azon rendelkezését, miszerint a másodfokú bíróság a terhelt terhére bejelentett fellebbezés hiányában nem szabhat ki az elsőfokú bíróság által nem alkalmazott mellékbüntetést. Így ha az elsőfokú bíróság közügyektől eltiltást, kitiltás mellékbüntetést nem szabott ki, azt a másodfokú bíróság sem alkalmazhat.

4. Az új szankciótani reform érinti a katonai mellékbüntetéseket is, ezek közül kettőt, a lefokozást, valamint a szolgálati viszony megszüntetését a korábbi szabályozástól eltérően katonai büntetésként jeleníti meg. A katonai büntetések bevezetésével egyidejűleg szükséges az erre irányadó súlyosítási tilalom szabályainak meghatározása. A Javaslat szerint a másodfokú bíróság a vádlott terhére bejelentett fellebbezés hiányában nem szabhat ki lefokozást, szolgálati viszony megszüntetése helyett szabadságvesztést, annak felfüggesztése, illetve részbeni felfüggesztése mellett sem. Itt kell utalni arra, hogy a katonai büntetések szintén egyenrangúak. Figyelemmel arra, hogy a szankciótant érintő módosítás csupán a katonai mellékbüntetések számát csökkenti, így a katonai mellékbüntetésekre irányadó új rendelkezés bevezetése szükségtelen, különös tekintettel arra, hogy a súlyosítási tilalom új szabályozása nem érinti a hatályos rendelkezésnek a mellékbüntetésekre vonatkozó szabályát, azaz a másodfokú bíróság a vádlott terhére bejelentett fellebbezés hiányában nem szabhat ki az elsőfokú bíróság által nem alkalmazott mellékbüntetést.

A 20-21. §-hoz

A Btk.-novella a szankciótani reform keretében újraszabályozza a büntetések és mellékbüntetések rendszerét. A 2010. május 1. napjától hatályos új szankciórendszer szerint a korábbi mellékbüntetések közül a foglalkozástól eltiltás, a járművezetéstől eltiltás, a kiutasítás büntetés lesz, és csak azok maradnak mellékbüntetések (közügyektől eltiltás, a kitiltás), amelyek kizárólag más büntetés mellett szabhatók ki. Ezen rendelkezésekre figyelemmel szükséges a tárgyalás mellőzésével folytatott eljárás új szankciótani rendelkezésekhez való igazítása.

A 22. §-hoz

A javaslatban foglaltak szerint a feltételes szabadság megszüntetésének kötelező esetei bővülnek azzal, hogy a törvénybe visszakerül a feltételes szabadság megszüntetése kötelező esetének korábbi szabályozása, miszerint kötelező megszüntetni a feltételes szabadságot, ha az elítéltet a feltételes szabadság tartama alatt elkövetett bűncselekményéért végrehajtható szabadságvesztésre ítélik.

A 23. §-hoz

A mellékbüntetések nem foglalhatók összbüntetésbe, így eltérő szabályozás hiányában minden egyes ítéletben kiszabott mellékbüntetést egymásra tekintet nélkül, külön-külön kellene végrehajtani. Ez azonban nem teljesen esne egybe a jogalkotói szándékkal, ezért a mellékbüntetésekre eltérő szabályozást tartalmaz.

Összbüntetésbe foglaláskor a mellékbüntetések esetében az abszorpció elve érvényesül. A mellékbüntetések közül – ha azonos tartalmúak – az elítéltre nézve hátrányosabbat kell végrehajtani.

A 24. §-hoz

Az érték-egybefoglalás bevezetéséhez szükséges módosítani a Btké. ide vonatkozó rendelkezését is, miszerint nem szabálysértés, hanem bűncselekmény valósul meg, ha több ugyanolyan cselekményt együttesen bírálják el. Indokolt azonban meghatározni egy határidőt, amelyen belül kell az adott cselekményeket elkövetni a rendelkezés alkalmazhatóságához, ellenkező esetben azok az elkövetők, akik esetében az eljárás lefolytatására hatáskörrel rendelkező szabálysértési hatóságok késlekednek, rosszabbul járnak. A javaslat ezért egy éven belül elkövetett cselekmények esetében teszi lehetővé az érték-egybefoglalás alkalmazását.

A 25. §-hoz

A javaslat úgy rendelkezik, hogy a szabálysértési törvényre vonatkozó rendelkezéseket a hatálybalépést követően elkövetett szabálysértésekre kell alkalmazni.

A javaslat a már elfogadott, Btk.-t, illetve Be.-t módosító törvények rendelkezéseivel kapcsolatban szövegpontosításokat, javításokat tartalmaz, mind a Btk.-t, mind a Be.-t érintően.

A javaslat rendelkezik a Be. súlyosítási tilalmat szabályozó 354. § (4) bekezdésének módosítása kapcsán, annak alkalmazhatóságáról. E rendelkezést a következő indokok teszik szükségessé.

A súlyosítási tilalomra vonatkozó eljárási szabályokat csak akkor lehet alkalmazni, ha azok összhangban állnak a büntető anyagi jogi szabályokkal. A 2010. május 1-jén hatályba lépő új szankciótani rendelkezésekhez igazodó eljárási szabályok csak azokban az ügyekben alkalmazhatóak, amelyekben az ügydöntő határozat alapját az új büntető anyagi jogi rendelkezések képezték, ellenkező esetben az eljárási jogi rendelkezések nem értelmezhetők.

A 26. § -hoz

1. A javaslat úgy rendelkezik, hogy a szabálysértési törvényre vonatkozó rendelkezés 2010. január 1-én, illetve január 2-án lép hatályba.

A 86/2009. (IX. 24.) AB határozat megállapította, hogy az Sztv. nem biztosított jogorvoslati lehetőséget arra az esetre, ha a szabálysértési hatóság az eljárást a felelősségre vonás mellőzésével fejezi be. Az Sztv. lehetővé teszi az eljárás során a cselekmény súlyának mérlegelését s a cselekmény csekély súlya esetén kivételes elbírálás alkalmazását. Ennek két esetét ismeri: a figyelmeztetést, valamint a felelősségre vonás mellőzését. Mindkét esetben megállapításra kerül az eljárás alá vont személy felelőssége, ezért a javaslat az Sztv. 12. §-át hatályon kívül helyezi. Szintén hatályon kívül helyezi az Sztv. 111. § (3) bekezdését, mivel megszünteti a közvetlen letiltás szabálysértési hatóság részéről történő elrendelésének a lehetőségét. Az adók módjára történő behajtás elrendelésére történő utalás bekerül a 111. § (2) bekezdésébe. A javaslat hatályon kívül helyezi az Sztv. 146. § (1) bekezdés első fordulatát, mivel a javaslat szerinti módosítás értelmében a Btk. 195. § (2) bekezdése szerint bűncselekményt követ el, aki kiskorú személyt szabálysértés elkövetésére rábír.

2. A javaslat a Be. egyes szakaszainak, illetve a Btk. módosítása hatálybalépésének napjaként a kihirdetést követő harmincadik napot jelöli meg. Ez alól kivétel jelent a javaslat 19-21. §-a. A Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény módosításáról szóló 2009. évi LXXX. törvény 2010. május 1-jével változtatja meg a szankciórendszer szabályait, és ugyanezen időponttól szünteti meg az alkoholisták kényszergyógyítását. Erre figyelemmel a javaslatnak azok a szabályai, amelyek a Be.-nek a súlyosítási tilalomra vonatkozó rendelkezéseit érintik, 2010. május 1-jén lépnek hatályba, és ezzel egyidejűleg hatályát veszti a Be. 99. §-ának az alkoholisták kényszergyógyításával összefüggő rendelkezései.